

dása szinte idáig tartott. A lelőhely is egy kisebb, de jól érzékelhető kiemelkedésen, ártéri szigeten található. Az altalajban néhol jól megfigyelhető az egykori sásas-nádas növényzet nyoma. A mai talajvízszint is igen magasán, néhol már 70 cm-en jelentkezett. A humusz vastagsága 30–40 cm. Az egykori település iránya nagyjából ÉK–DNy, pontos kiterjedését nem sikerült megállapítani. A megelőző feltárás során összesen 2537 m² területet vizsgáltunk, de a település objektumai egy kb. 70 m hosszú szakaszon jelentkeztek intenzíven, amit kb. 15 m szélesen tártunk fel. Tulajdonképpen a település ÉÉNy-i szélét tudtuk meghatározni.

Az egykori települést többször öntötte el valamelyik folyó, jól megfigyelhető egy 20–30 cm-es öntési/települési réteg, amely tele van leletanyaggal. A szelvényfalon, illetve a felszínen is jól követhető volt ez a réteg. Az objektumokat ezen a rétegen kerámiaszóródás jelezte, csak igen kevés jelenséget tudtunk feltárni. Az objektumok betöltése színben alig, de minőségben viszonylag jól elütött a környezetétől. A gödrök, árkok, alig mélyedtek az altalajba, maximum 10–20 cm-re, a legmélyebb objektum alja a mai felszíntől összesen 102 cm-re jelentkezett.

Összesen 43 objektumot figyeltünk meg, ebből 4 biztosan újkori, a többi a dunántúli vonaldíszes kultúra kései szakaszába, illetve a kottafejes kultúrkörbe esik. Az objektumok többsége gödör, ezenkívül a település ezen szakaszán végighúzó árok, illetve hozzá kapcsolódó egyéb árokszakaszok, néhány cölöplyuk, és néhány egyenletes, szinte sima aljú, felépítményi szerkezetre utaló cölöplyukas objektum. A leletanyag többsége kerámia, tárolóedények, illetve jól iszapolt, szürkés, díszített töredékek, igen sok kőeszköz, egy nyersanyag-tömb, néhány csonteszköz, orsógombok, hálonehezékek. A leletanyag elsődleges átvizsgálásakor néhány töredék egy még fiatalabb szakaszra utalhat. Az objektumok között egyértelmű, illetve jól megfigyelhető szuperpozíciót nem sikerült észlelnünk, azonban a betöltés, a leletanyag intenzitása, illetve a jelenségek egymáshoz való viszonya utalhat többszöri, illetve szakaszos megtelepülésre.

FARKAS CSILLA

301. Rétközberencs, Pintyel

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Ő, A, Á

2006. október 9-én helyszíni szemlét végeztünk a Rétközberencs–Kisvárdai közötti telepítendő, a Csicsás-csatorna (XIII.) D-i oldalán futó szennyvízvezeték újabb, a falu szélétől a Berencsi-csatorna (XII/a) közötti szakaszának nyomvonalán. A nyitott árok mentén végighaladva nem találtunk régészeti objektumra utaló jelenséget. Az árok itt többnyire lapos, vizenyős részeken futott. Egy a környezetéből jól kiemelkedő dombháton egy lelőhelyet találtunk, melyen őskori, illetve késő avar, kora Árpád-kori kerámiát találtunk. Mivel a szegényes leletanyag két kivétellel – egy perem, és egy szürke oldal – kézzel formált volt, nem lehet eldönteni pontos

arányukat. A kerámia mellett patics-, illetve 1-1 kova-, és obszidiántöredéket is gyűjtöttünk. A csatorna menti részéről származik a kova, és az obszidián, illetve 4 kisebb töredék, míg a lelőhely ÉK-i, a domb teteje felé húzó részéből a nagyobb darabok. A terület alakjából következtetve nem tarjuk kizártnak, hogy a csatorna túlpártjára is áthúzódhat a lelőhely.

LUKÁCS JÓZSEF

302. Ricse, Vízmű

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő

2006. március 30-án helyszíni szemlét végeztünk a Ricse–Nagyrozsó települések közötti szennyvízcsatornázást megelőzően. A település É-i oldalán, a vízmű dombján lévő tanya körül szórvány, közelebről nem meghatározható őskori kerámia került elő.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

303. Rigyác, Alsómező-dűlő nyugat

(Zala megye) R

2005-ben Tokai Zita Mária leletmentő ásatást végzett az M7 autópálya címben megnevezett lelőhelyén. Feladatunk az volt, hogy a lelőhelytől közvetlenül délre eső 27. sz. út szilárd burkolatra tervezett szakaszán próbaásatást végezzünk, eldöntendő, hogy a gyér intenzitású lelőhely folytatódik-e D felé.

2006. november 13-án a helyszínre kiérve megállapítottuk, hogy az útépítők által a terület humuszolása, az út kialakítása, a vízelvezető árkok és a kerítésoszlopok gödreinek kiásása már megtörtént, azok még nyitott állapotban voltak. A domb tetejétől K-i irányban a lejtős rész kezdeténél csupán egy kisebb régészeti objektumot figyeltünk meg, amelyből a kisszámú kerámiatöredék a Balaton-Lasinja kultúra hagyatéka.

Munkatárs: Borbély Zsuzsa régésztechnikus.

HORVÁTH LÁSZLÓ

304. Rigyác, Magyarocska-dűlő

(Zala megye) Á

2005-ben Kvassay Judit leletmentő ásatást végzett az M7 autópálya nyomvonalán, a 221+077–221+215 km-szelvények között, melynek során különböző korú, zömmel Árpád-kori települési objektumokat tárt fel. Most az ettől D-re eső, az autópályával párhuzamos, Ny–K hosszirányú 26. sz. út nyomvonalán kellett próbaásatást végeznünk. A tavalyi, D-re lejtő domboldal és a próbaásatásunk helyszíne között a Rigyác-patak ártere kiöblösödik Ny felé és ezután délebbre egy újabb lankás domboldal következik. A 26. sz. út legnagyobb része ennek a domboldalnak az É-i lábánál, majd K felé a patak árteres részén húzódik.

A 2006. november 13–16. között végzett próbaásatás során összesen 205 m² kiterjedésű területet vizsgáltunk át és csupán két Árpád-kori objektumot (gödört és

cölöplyukat) találtunk. Világossá vált, hogy a délebbre folytatódó domboldal É-i lábához az erózió nagyon vastag (átlagosan 80 cm) réteget mosott le, ennek alján mutatkozott az Árpád-kori telepjelenség. Az előző évben északabbra talált ilyen kori településrész valószínűleg folytatódhat D felé, a kiöblösödés után is, azonban a 26. sz. út nyomvonalába még csupán az újabb rész széle esett bele.

HORVÁTH LÁSZLÓ

305. Romhány, Aradi utca

(Nógrád megye) Sza

2006. szeptember 23-án családi ház építése kapcsán folytattunk szakfelügyeletet az Aradi utcában. Az alapok ásásakor előkerült egy átégett felületű padló, mely egy földbe mélyített házhoz tartozott. Két cölöplyukat tártunk fel, egyet a ház valószínűsíthető közepén, egyet a DNY-i oldal mellett. A padló feletti rétegből szép számmal kerültek elő császárkori edénytöredékek, köztük egy pár római import is. Az előkerült csontok közül említést érdemel egy több helyen átfúrt borda. A leletanyag minden valószínűség szerint a kvádokhoz köthető.

BÁCSMEGI GÁBOR – GUBA SZILVIA

306. Sajópetri, Homoki-Szőlőskertek

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) LT, Kö

A lelőhely feltárásának harmadik és egyben utolsó kampányára, a 2004-ben²² megkezdett és 2005-ben folytatott kutatásokat²³ követően, 2006. június 1–15. között került sor.

2006-ban a Homoki-Szőlőskertek kis dombjának mélyebben fekvő, periférikusabb zónáiban, a 2004–2005-ben feltárt felületek²⁴ körül folytattuk a feltárást (Lásd az illusztrációkat a 269–271. oldalakon!). A gépi humuszolást követően a homokos altalajba ástott középkori gödröket és három La Tène-temetkezést figyeltünk meg. Az utóbbiak hamvasztásos rítusú női sírok voltak (85/163, 86/166 és 87/167), amelyek közül kettő (85/163 és 87/167) Sajópetri gazdag temetkezései közé tartozik. Fémmellékleteik jellegzetes La Tène-ékszerek: a 85/163 sírból szép sorozat bronz- és vasfibula, valamint egy

bronz karkötő került napvilágra, a 87/167 temetkezésben pedig legalább hat fibula, egy ál-filigrán karperec, üveggyöngyök és egy pár hólyagos bokaperec volt. Mindkét sírba hat edényből álló kerámiakészletet tettek. Az utóbbiakban rendszeresen szerepelt a szkíta eredetű egyfűlű bögre (87/167: állatalakos fűlű csésze) a tipikus La Tène-formák mellett.²⁵

A 2004-ben feltárt zónában végzett mélyásatás során három női sírt tártunk fel, amelyek közül kettő a nekropolisz csontvázas (88/168, 90/170), egy pedig a hamvasztásos (89/169) sírjai közé tartozik. Fontos megemlíteni a 88/168 temetkezés gazdagságát (bronzfibulák, bronz és szapropelit karperecek, vas övlánc, bronz bokaperecek, egyfűlű kancsó, függőlegesen fésűzött grafitos szitula stb.)

A 2006-os ásatás során a kelta temetőt minden irányban sikerült körülhatárolni, így 90 feltárt sírjával Magyarország egyik legfontosabb La Tène B2/C1 nekropoliszának tekinthető.

A 2004–2005-ös sajópetri ásatások leleteinek restaurálása olymértékben előrehaladt, hogy közülük két sír fémmellékletei a franciaországi Bibracte „Trésors de femmes” című, majd a németországi Archäologiepark Belgium „Alltag und Pracht” kiállításán bemutatásra kerülhettek.²⁶

Kutatási programunk az alábbi intézmények és alapítványok támogatását élvezte: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Országos Tudományos Kutatási Alap (NK63128), Nemzeti Kulturális Alapprogramok, Budapest; Herman Ottó Múzeum, Miskolc; Európai Régészeti Központ, Bibracte; Dijoni Egyetem – CNRS, UMR 5594; Bolognai Egyetem, Régészeti Intézet; Nemzeti Kulturális Alapprogram, Ravennai Tudományos és Didaktikai Pólus, Flaminia-alapítvány; illetve az Olasz Külügyminisztérium.

A 2006. évi ásatás vezetésében társaim voltak Jean-Paul Guillaumet és Patrice Méniel (Dijon, Egyetem, CNRS); Daniele Vitali (Bologna, Egyetem). A koordinátor Tankó Károly volt, a topográfiai munkákat Czajlik Zoltán és Timár Lőrinc végezte.

További munkatársak: Czifra Szabolcs, Ďurkovič Éva, Szabó Dániel; Hervé Bocquillon, David Cambou, Jenny Kaurin, Caroline Lachiche, Bernard Lambot, Stéphane Marion, Marie-Agnes Widehen (Franciaország); Silvia Carioli, Nicola Bianca Fábry, Sama Giada, Omar Zeid Kilani, Emily Morini, Annachiara Penzo, Alessio Salmi (Olaszország).

SZABÓ MIKLÓS

22 GUILLAUMET, J.-P.–SZABÓ, M.: Recherches archéologiques franco-hongroises en Hongrie. In: Rapport annuel d'activité scientifique 2004 de Bibracte. Centre archéologique européen du Mont Beuvray. Glux-en-Glenne: Bibracte, 2004, 61–66.

23 SZABÓ, M.: La Tène-kori temető Sajópetri határában (A 2005. évi feltárás) – La Tène period cemetery at Sajópetri (Excavation in 2005). In: Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2005. Budapest, 2006. 61–71.; SZABÓ, M.–GUILLAUMET, J.-P.–VITALI, D.: Recherches archéologiques franco-italo-hongroises en Hongrie. In: Rapport annuel d'activité scientifique 2005 de Bibracte. Centre archéologique européen du Mont Beuvray. Glux-en-Glenne: Bibracte, 2004, 61–66.

24 RKM 2005, 67., 1. kép, Rapport annuel 2005, 61., 1. kép

25 RKM 2005, 64., Rapport annuel 2005, 67.

26 Trésors de femmes. Musée de Bibracte, 20 mai – 12 novembre 2006. Saint-Léger-sous-Beuvray 2006., 7., fig. 9–10: t. 9/55 és 81/155; Alltag und Pracht. Archäologiepark Belgium, 25 Februar bis 1. Juli 2007. Wederath 2007, 7. Abb. 9–11.